

Poštovani čitatelji,

Razmišljajući o dojmovima sa simpozija Goriva 2000, a bio je to već 33. simpozij po redu, logično bi se moglo postaviti pitanje o tome nisu li naši simpoziji vrtnjom u krugu ušli u fazu okvirnog obrasca u kojem se uvijek ponavljaju iste stvari. To se ipak nije dogodilo i lako je dokazati da su naši simpoziji zapravo uvijek bili odraz trenutačnog stanja u našoj naftnoj privredi. Odvijali su se ponekad u ozračju vrlo oštre konkurentske borbe za tržište kod čega ciljevi i nisu uvijek bili u svezi s primjenom, a bilo je i političkih implikacija. I ovom smo zgodom u Šibeniku mogli prisustvovati "živom" skupu stručnjaka i sudjelovati u raspravama oko suvremene problematike proizvodnje naftnih goriva gdje su dominantne teme bile profit i tehnološke mogućnosti naših rafinerija. Primjenska istraživanja iz osnova razvoja tržišta gotovo da i nisu bila prisutna.

Iako politika nije bila izravno prisutna, ipak se i ovom prilikom nismo mogli oteti dojemu nekog nemira od neizvjesnosti za budućnost kao posljedice još nedefiniranih uvjeta u približavanju europskim integracijama i sve drastičnijeg djelovanja slobodnog tržišta. U tom su luku doista moguće dileme o opasnosti za našu tradicijski vrlo dugu naftnu struku.

Programskim pozivom organizator simpozija, Hrvatsko društvo za goriva i maziva pozvalo je potencijalne autore da istraživačkim radovima ukažu na naše specifične uvjete i mogućnosti koje će pratiti prilagodavanje proizvodnji naftnih goriva po strogim europskim normama. Apelira se na postupnost jer se radi o ogromnom financijskom i tehničkom naporu za našu zemlju. Naftaši imaju pravo očekivati da politika u doticaju s inozemnim ustanovama neće s nedovoljno kritičnosti preuzimati obveze, što do sada nije uvijek bio slučaj.

Tim su intencijama odgovorili mnogi autori svojim radovima. Najkonkretniji su bili autori prijedloga za uvođenje premium dizelskog goriva namijenjenog dizelovim vozilima s najsvremenije riješenim motorom.

Donekle izvan opisanog okvira, pozornost su na simpoziju privukli radovi nekih autora na temu markera. To su kemikalije, označitelji pomoću kojih je moguće otkriti pojavu degradacije kvalitete nekog naftnog proizvoda koja je nastupila bilo namjernim bilo slučajnim utjecajem. Vjerojatno je slučajna bila okolnost da je jedan naš visokotiražni dnevnik baš u to vrijeme na senzacionalistički način iznio reklamaciju na gorivo koje su neki vozači dizelovih automobila kupili na benzinskoj postaji južno od Zagreba. Pojam markera u našim krugovima nije nov, jer je još prije niz godina u istraživačkom centru INE to bio jedan od zadataka za primjenu. Od tada se na našim simpozijima rezultati istraživanja na primjeni te kemikalije nisu spominjali. Bila bi šteta to područje zapustiti, jer je izgledno da će se sklonosti nedopuštenim radnjama s derivatima u našoj sredini vrlo brzo potvrđivati, mnogo brže od rješavanja tehnoloških problema. Ulaskom privatnika u prodajni lanac kod nas problem dobiva poseban naglasak.

Jedan inozemni proizvođač i ponuđač markera ovako opisuje situaciju u kojoj je potrebno primijeniti marker: Naftni proizvodi na otvorenom tržištu izloženi su mnogim mogućim degradacijama bilo namjernim ili zbog nepažnje. Pojedini proizvodi kao npr. destilatno loživno ulje za grijanje u kućanstvima ili bezolovni benzin opterećeni su manjim stopama poreza od njima srodnih dizelskih goriva odnosno benzina s olovom. Ta činjenica može dati povod za namjernu degradaciju zbog pohlepe za zaradom na nedopušteni način dodavanjem jeftinijeg "srodnog" goriva u ono koje je skuplje. Na taj način se oštećuje budžet države koja subvencionira određene proizvode, oštećeni su kupci jer za svoj novac dobivaju neadekvatan proizvod, a posebno je oštećen proizvođač koji gubitkom ugleda snosi i pritisak reklamacije. Potrošača se, naime, ne tiču kompleksnosti ovih manipulacija; on vjeruje u zaštitni znak tvrtke čiji proizvod kupuje, a koji mu jamči visoku kvalitetu proizvoda. Štete s osnove takve nedopuštene djelatnosti u nekim se zemljama ocjenjuju u milijardama dolara godišnje. Pomalo začuđuje da nakon izlaganja nije bilo interesa za dodatnim saznanjima jer se uporabom markera prijevara može vrlo precizno dokazati uz određene iskustvene podatke.

Način na koji su pojedini autori, pretjerano koristeći elektroniku prikazivali svoje radove bio je ovaj puta također zanimljiv, pomalo iznenađujući. Sjetit ćete se da smo svojevremeno u našem časopisu objavili opsežan tekst inspiriran publikacijom Društva engleskih strojarskih inženjera u kojem se daju prijedlozi i konkretne upute o tome kako da izvjestitelj na simpoziju što uspješnije prikaže rezultate svog rada. Kao dobar primjer ukazali smo na neke engleske autore koji redovito sudjeluju na našim simpozijima. Kako bi bio što uvjerljiviji i sugestivniji, autoru se preporuča rad izlagati napamet i samo uz djelomično napisani predložak. Dijagrami i tablice na ekranu služe mu samo kao potvrda argumenta izloženog usmeno. Pred auditorijem nastupa cjelovita ličnost sa svim pretpostavkama stručnog autoriteta koji s primateljem informacije uspostavlja vidljivu, slušnu i psihičku vezu, ličnost kojoj se može vjerovati. A evo prizora kojeg smo u većini slučajeva imali na našem simpoziju: u poluzamračenoj dvorani jedva smo mogli uočiti glavu neke osobe i mikrofon. Za to se vrijeme na ekranu odvija koloristička igra teksta, dijagrama i tablica nametnuta radom elektroračunskog mehanizma. Jedan je predavač prikazao pokretne sličice, a neki su projicirali samo tekstove koje su onda čitali s ekrana iz gotovo nevidljivih pozicija.

I na kraju još nešto. Mislim da nam koautorstva u stranim radovima komercijalno-prodajnog sadržaja nisu potrebna.

Iz ovih nekoliko prigovora ne treba, međutim, stvarati zaključak da su to bile dominirajuće pojave. U cjelini simpozij u Šibeniku ostavio je vrlo dobar, vjerujem, uspješan dojam. Ni u jednom času i segmentu događanja nije izazivao dosadu. A to je već mnogo.

Josip Širola